

משרד האוצר

מינהל הכנסות המדינה

יום שני, כ"ט טבת, תשס"ה
10 ינואר, 2005

סקירה על הכנסות המדינה ממיסים בשנת 2004

סקירה זו מתייחסת להכנסות המדינה ממיסים ומתשלומי חובה בשנת 2004, וכן לנתוני המגמה של גביית המסים.

עמ' 2	עיקרי הדברים
עמ' 4	סך הכנסות המדינה ממיסים
עמ' 4	מקורות הגידול במסים
עמ' 4	נתונים מנוכי עונתיות
עמ' 5	הכנסות ממיסים ישירים
עמ' 5	סך ההכנסות
עמ' 6	הכנסות ממיסי נדל"ן
עמ' 6	הכנסות ממיסוי שוק ההון
עמ' 7	הכנסות ממיסים עקיפים
עמ' 7	הכנסות מאגרות משרדי הממשלה
עמ' 8	לוח המפרט את נתוני הגבייה, לפי סוגי מיסים

- דצמבר 2004 -

משרד האוצר

מינהל הכנסות המדינה

עיקרי הדברים

נתונים מקוריים

- על פי נתונים ארעיים¹, הסתכמו הכנסות המדינה ממיסים² בשנת 2004 בכ-151.5 מיליארד ₪³, לעומת כ-143.7 מיליארד ₪ בשנת 2003. זהו גידול ריאלי⁴ של כ-5.8% בשנת 2004 לעומת שנת 2003.
- בשנת 2004 עלה התמ"ג בשיעור ריאלי של כ-4.2% והיגיע ל-525.4 מיליארד ₪, לעומת כ-502.0 מיליארד ₪ בשנת 2003. זהו שיפור חד הן לעומת שיעור הצמיחה של 1.3% בשנת 2003 והן לעומת צפי הצמיחה של 2.5% בשנת 2004 שעל פי נבנה התקציב לשנת 2004. הכנסות המדינה ממיסים כאחוז מהתמ"ג עלו ב-0.2 אחוזי תמ"ג – מ-28.6 אחוזי תמ"ג בשנת 2003 ל-28.8 אחוזי תמ"ג בשנת 2004.

הגבייה בשיעורים אחידים

- הנתונים המקוריים מושפעים משינויי חקיקה ומהפרשי עיתוי. על מנת לעמוד על ביצועי מערכת המס יש לנטרל שתי השפעות אלו ולנתח את הגבייה "בשיעורים אחידים".
- שינויי החקיקה שנכנסו לתוקף בשנת 2004 וכן השינויים שבוצעו במהלך שנת 2003 והשפיעו בשנה מלאה רק בשנת 2004 הורידו מהגבייה של שנת 2004 כ-3.8 מיליארד ₪ - הפחתות של כ-3.2 מיליארד ₪ במיסים ישירים ושל כ-1.3 מיליארד ₪ במיסים עקיפים שקוזזו בחלקן על ידי תוספת של כ-0.7 מיליארד ₪ באגרות.
- נוסף על שינויי החקיקה, הפרשי עיתוי בביצוע החזרי המס השפיעו על הגבייה בשנים 2003 ו-2004. כ-0.5 מיליארד ₪ של החזרי מס חברות וכ-0.5 מיליארד ₪ של החזרי מע"מ נדחו מדצמבר 2002 לינואר 2003 וכ-0.3 מיליארד ₪ של החזרי מע"מ נדחו מדצמבר 2003 לינואר 2004.
- בשיעורי מס אחידים, דהיינו בניכוי שינויי חקיקה ובניכוי הפרשי עיתוי בביצוע החזרי המס, הייתה גביית המיסים מסתכמת בכ-155.6 מיליארד ₪ בשנת 2004 לעומת כ-144.4 מיליארד ₪ בשנת 2003. דהיינו גידול בשיעור ריאלי של כ-8% לעומת שנת 2003. קצב הגידול במיסים היה לכן כמעט כפול מקצב הגידול בתמ"ג, תופעה אופיינית בשנים עם צמיחה מהירה.

¹ הנתונים הארעיים נכונים לתחילת חודש ינואר 2005. נתונים סופיים יתפרסמו בחוברת על ביצוע תקציב של שנת 2004 בחודש מאי 2005.

² הכנסות המדינה ממיסים כוללים המיסים הנגבים על ידי רשות המיסים בישראל (מס הכנסה, מיסי נדל"ן, מע"מ, מכס, מס קנייה ומס בולים), למעט מע"מ על יבוא ביטחוני וכן האגרות והקנסות הנגבים על ידי משרדי ממשלה. גביית המוסד לביטוח לאומי והרשויות המקומיות לא כלולה בפרק זה.

³ כל הנתונים הם במחירים שוטפים, אלא אם צוין אחרת.

⁴ השינוי הריאלי במיסים הוא השינוי הנומינלי בניכוי השינוי במדד המחירים לצרכן. בשנת 2004 ירד המדד בכ-0.4% לעומת שנת 2003.

משרד האוצר

מינהל הכנסות המדינה

- בשיעורי מס אחידים, הכנסות המדינה ממיסים כאחוז מהתמ"ג עלו ב-0.8 אחוזי תמ"ג – מ-28.8 אחוזי תמ"ג בשנת 2003 ל-29.6 אחוזי תמ"ג בשנת 2004.
- בשיעורי מס אחידים, הצליחה מערכת המס לגבות תוספת גבייה של 11.2 מיליארד ₪.

נתוני המגמה

- בשיעורי מס אחידים, נתוני המגמה, לאחר ניכוי עונתיות, מצביעים על עלייה חדה בגביית המסים בשיעור שנתי של כ-18% בחודשים אפריל-ספטמבר 2003, התמתנות לקצב גידול של כ-6% בחודשים אוקטובר 2003- יולי 2004 וחזרה לקצב גידול של כ-10% בחודשים אוגוסט-דצמבר 2004.

משרד האוצר

מינהל הכנסות המדינה

סך הכנסות המדינה ממיסים

- עפ"י נתונים ארעיים, הסתכמו הכנסות המדינה ממיסים ומאגרות בשנת 2004 בכ-151.5 מיליארדי ₪, עלייה ריאלית של כ-6% לעומת שנת 2003.
- בשיעורי מס אחידים, דהיינו בניכוי שינויי החקיקה והפרשי עיתוי בגין החזרי מס, גביית המיסים בשנת 2004 עלתה בשיעור ריאלי של כ-8% לעומת שנת 2003.
- הגבייה בשנת 2004 גבוהה מתחזית התקציב בכ-1.4 מיליארד ₪. עם השיפור בנתוני המשק הוחלט במהלך שנת 2004 להפנות חלק ניכר מתוספת הגבייה להפחתות מיסים, על מנת לעודד ביקושים ויציאה לעבודה, תוך דגש על שיפור מצב החלשים.

לוח 1: הכנסות המדינה ממיסים ואגרות

שיעור שינוי ריאלי ב-% בשנת 2004, לעומת שנת 2003		נתונים ארעיים לשנת 2004 (במיליארדי ₪)	תחזית תקציב לשנת 2004 (במיליארדי ₪)	
נתונים מקוריים	בניכוי שינויי חקיקה ועיתוי החזרי המס			
5.8	8.2	151.5	150.1	סה"כ מיסים
5.0	8.6	79.7	79.7	1. מיסים ישירים
5.0	7.2	66.5	65.3	2. מיסים עקיפים
35.5	17.6	5.3	5.1	3. אגרות

מקורות הגידול במיסים

- כאמור, הסתכמה הגבייה בשנת 2004 בכ-151.5 מיליארד ₪, לעומת 143.7 מיליארד ₪ בתקופה המקבילה אשתקד. זוהי תוספת הכנסות נומינלית של 7.8 מיליארד ₪. תוספת זו הושגה למרות שהייתה ירידת מחירים של כ-0.4% ושינויי חקיקה שהקטינו את הגבייה בשנת 2004 בכ-3.8 מיליארד ₪. בניכוי מחירים ובניכוי שינויי החקיקה, מערכת המיסים הצליחה לגבות תוספת של 11.8 מיליארד ₪, לפי הפירוט הבא:
- מיסים ישירים: תוספת של כ-6.5 מיליארד ₪, מתוכם כ-4.1 מיליארד ₪ מחברות (בעיקר חברות תעשייתיות וחברות ביטוח), כ-1.1 מיליארד ₪ ממס הכנסה על יחידים וכ-1.3 מיליארד ₪ ממיסי נדל"ן.
 - מיסים עקיפים: תוספת של כ-4.6 מיליארד ₪, הנובעת מגידול חד ביבוא, במיוחד ביבוא כלי רכב עתיר המס.
 - אגרות: תוספת של כ-0.7 מיליארד ₪.

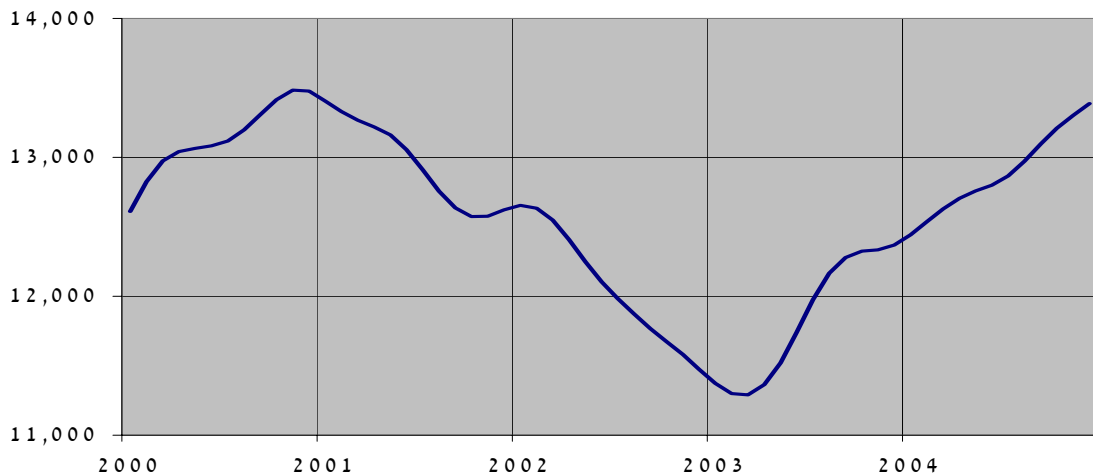
נתונים מנוכי עונתיות

נתוני המגמה, לאחר ניכוי עונתיות, מצביעים על הנקודות הבאות (ראה תרשים מס' 1):

משרד האוצר מינהל הכנסות המדינה

- יציאה מהירה מהשפל החל מהרבע השני של שנת 2003: בחודשים אפריל-ספטמבר גדלו המיסים (בשיעורים אחידים ובניכוי עונתיות) בקצב ריאלי שנתי של 18%. קצב זה גבוה בהרבה משיעור צמיחת התמ"ג, דבר שאפיין גם את השלבים הראשונים של מחזורי עסקים בעבר.
- לאחר מכן, החל מחודש אוקטובר 2003 ועד חודש יולי 2004, מצביעים הנתונים על מגמת עלייה בקצב שנתי של כ-6%.
- מחודש אוגוסט 2004 ועד חודש דצמבר 2004 הואץ קצב והגבייה עלתה בקצב ריאלי שנתי של כ-10%.
- נראה שהמיסים גדלים בקצב כפול מקצב הצמיחה בתמ"ג.

תרשים 1: גביית המיסים (מיליוני ₪, מנוכחי עונתיות, במחירי 2002) - נתוני מגמה

הכנסות ממיסים ישירים

סה"כ הכנסות

- בחודש ינואר 2004, נכנסה לתוקף ההפחתה השלישית בשיעורי מס הכנסה על עבודה במסגרת הרפורמה הרב שנתית במס הכנסה. כמו כן הוחלט להפחית את נטל המס על בעלי הכנסות בינוניות. כתוצאה מהפחתות אלו, נטל המס על ההכנסות מעבודה יקטן השנה בהיקף שיא של כ-3.9 מיליארד ש"ח.
- בשנת 2004 הסתכמה גביית המיסים הישירים בכ-79.7 מיליארד ₪, עלייה ריאלית של כ-5% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.
- נטל המיסים הישירים נשאר ללא שינוי – 15.2 אחוזי תמ"ג בשנים 2003 ו-2004.
- בחודש ינואר 2004, נכנסה לתוקף ההפחתה השלישית בשיעורי מס הכנסה על עבודה במסגרת הרפורמה הרב שנתית במס הכנסה. כמו כן הוחלט להפחית את נטל המס על בעלי הכנסות בינוניות. כתוצאה מהפחתות אלו, נטל המס על ההכנסות מעבודה קטן השנה בהיקף שיא של כ-4.1 מיליארד ש"ח. כמו כן הופחת שיעור נס חברות מ-36% ל-35% בעלות נוספת של כ-0.4.

משרד האוצר

מינהל הכנסות המדינה

מיליארד ₪. ביטולי פטורים שנכנסו לתוקף במהלך שנת 2003 והשפיעו בשנה מלאה בשנת 2004 קיזזו חלק מהפחתות המיסים שהסתכמו נטו בכ-3.2 מיליארד ₪.

- על בסיס שיעורי מס אחידים, הגבייה בשנת 2004 עלתה בשיעור ריאלי של כ-8.6% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות ממיסי נדל"ן

- בשנת 2004 הסתכמו ההכנסות ממס רכישה, מס שבח, מס רכוש ומס מכירה בכ-3.8 מיליארד ₪, עלייה ריאלית של 49% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.
- בין מיסי הנדל"ן, חל בשנת 2004 גידול ריאלי של 63% במס רכישה לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעוד שההכנסות ממס שבח עלו ריאלית בכ-53%. אין הסבר מלא לגידול כה מהיר בגבייה אך בחלקו הוא מוסבר בגידול מסוים במספר העסקות, במיוחד בעסקות בשווי גבוה, ובגביית חובות מקצב מאץ.
- יחד עם זאת, הגבייה בשנת 2004 נמוכה ריאלית בכ-2% לעומת שנת 2000, שהייתה שנת השיא הקודמת.

הכנסות ממיסוי שוק ההון

- בינואר 2003 נכנסה לתוקף הרפורמה במס הכנסה שעיקרה הפחתת נטל המס על הכנסות מעבודה, מיסוי הכנסות מחו"ל ומיסוי הכנסות מריבית וריווחי הון.
- בפועל, בכל שנת 2003, גבה האגף כ-1.3 מיליארד ₪ נטו ממיסוי ההכנסות מריבית ומניירות ערך, כמפורט בלוח הבא.
- בשנת 2004, הסתכמה הגבייה נטו בכ-1.9 מיליארד ₪. הגידול לעומת הגבייה בשנת 2003 נבע בחלקו ממהלך של מכירה רעיונית של ניירות ערך בבורסה בסוף שנת 2003.

משרד האוצר מינהל הכנסות המדינה

לוח 2: הרכב ההכנסות משוק ההון

סה"כ גבייה נטו	בניכוי החזרים	גבייה מניירות ערך	גבייה מהכנסות מריבית	
(במיליארדי ₪)				
1,323	101	252	1,172	סה"כ שנת 2003
				שנת 2004 –
1,854	108	735	1,228	ינואר-דצמבר
331	18	217	131	ינואר
209	13	129	93	פברואר
143	12	65	90	מרץ
135	9	50	94	אפריל
136	10	55	92	מאי
110	10	38	81	יוני
124	8	35	96	יולי
141	8	35	114	אוגוסט
156	6	25	137	ספטמבר
112	5	23	94	אוקטובר
132	5	30	107	נובמבר
127	5	33	99	דצמבר

הכנסות ממיסים עקיפים⁵

- בשנת 2004, הסתכמה גביית המיסים העקיפים בכ-66.5 מיליארד ₪, עלייה ריאלית של כ-5% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.
- שינויי חקיקה הפחיתו את גביית מיסים העקיפים בכ-1.3 מיליארד ₪ - בחודש מרץ 2004 הופחת שיעור המע"מ מ-18% ל-17% וכן הופחתו שיערי מס קנייה. הפחתות אלו קוזזו על ידי העלאת הבלו על הסולר.
- על בסיס שיעורי מס אחידים, הגבייה בשנת 2004 עלתה בשיעור ריאלי של כ-7.2% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.
- העלייה בגביית המיסים העקיפים נבעה מגידול בצריכה וביבוא, במיוחד ביבוא כלי רכב.

הכנסות מאגרות משרדי הממשלה

- על פי נתונים ארעיים, הסתכמו בשנת 2004 ההכנסות מאגרות ומקנסות בכ-4.3 מיליארד ₪, עלייה ריאלית של כ-36% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2003.
- בשנת 2004 שלמה חברת המיס "מקורות" כ-0.7 מיליארד ₪ עבור היטלי הפקת מיס. בניכוי סכום זה, עלתה הגבייה בשיעור ריאלי של כ-18%. ויש להמתין לנתוני גבייה סופיים על מנת להסביר גידול חריג זה.

⁵ ללא מע"מ יבוא ביטחוני.

נתונים ארעיים על הכנסות המדינה ממסים בחודש דצמבר 2004

(במיליוני ₪ ובאחוזים)

שיעורי שינוי ריאליים*		ינואר-דצמבר		דצמבר			
ינואר-דצמבר	דצמבר	2004	2003	2004	2003		
5.8	14.1	151,490	143,735	13,433	11,632	סה"כ מסים, בהגדרות תקציב	I+II+III
5.0	3.5	79,664	76,193	6,719	6,415	מיסים ישירים, בהגדרות תקציב	I
5.6	5.7	80,108	76,196	5,926	5,542	מיסים ישירים, בהגדרות רשות המיסים	(1)
3.4	3.8	74,483	72,339	5,468	5,205	מס הכנסה נטו	(11)
3.7	4.3	81,625	79,071	6,156	5,832	מס הכנסה ברוטו	(111)
6.5	8.4	7,141	6,732	687	627	החזרי מס הכנסה	(112)
40.7	-16.6	1,854	1,323	127	150	ניכויים משוק ההון נטו	(12)
49.5	75.2	3,771	2,533	331	187	ס"ה מסי מקרקעין	(13)
..	..	445-	3-	793	873	התאמה להגדרות התקציב (א)	I - (1)
5.0	8.8	66,543	63,628	5,442	4,943	מיסים עקיפים, בהגדרות תקציב**	II
5.1	8.1	66,628	63,628	5,325	4,867	מיסים עקיפים בהגדרות רשות המיסים	(2)
1.9	6.1	44,633	43,986	3,244	3,021	מע"מ נטו, לא כולל מע"מ יבוא בטחוני	(21)
14.5	4.6	26,059	22,858	2,278	2,152	מע"מ יבוא	(211)
0.6	0.7	36,781	36,703	2,626	2,576	מע"מ מקומי	(212)
17.4	-3.9	18,207	15,575	1,660	1,707	החזרי מע"מ	(213)
17.1	11.7	11,884	10,190	1,192	1,054	סה"כ מסי יבוא ללא מע"מ	(22)
15.5	-2.6	1,608	1,398	134	136	מכס	(221)
17.4	13.9	10,276	8,792	1,058	918	מס קניה יבוא	(222)
7.4	10.9	10,111	9,452	889	792	סה"כ מסים מקומיים ללא מע"מ	(23)
5.0	-4.0	388	371	34	35	מס קניה מקומי	(231)
9.4	13.7	7,939	7,286	716	622	מס דלק	(232)
-8.7	-10.1	902	992	71	78	מס טבק (ב)	(233)
10.3	17.9	882	803	68	57	מס בולים	(234)
..	..	85-	0-	117	76	התאמה להגדרות התקציב (א)	II - (2)
35.5	358.0	5,283	3,914	1,271	274	אגרות ותשלומי חובה אחרים	III

* שיעורי שינוי ריאליים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בהנחה שמדד דצמבר 2004 עלה ב-0.1% לעומת מדד נובמבר 2004.

**הכנסות אלו אינן כוללות הכנסות ממע"מ על יבוא ביטחוני.

(א) הפרשי עיתוי וכן, במיסים ישירים, הפרשה לקרן פיצויים.

(ב) מס קניה על סיגירות מיצור מקומי.